

*Geschiedenis van de Goese Polder (1)***Van schor tot polder**

De Torenlflits zal in een artikelenserie de geschiedenis van de Goese Polder nader belichten. Hoe is de Goese Polder ontstaan? Wie waren de mensen die de strijd aanbonden met de zee en besloten tot inpoldering? Wie waren de eerste bewoners? We gaan ruim duizend jaar terug in de tijd, een periode dat de Goese Polder nog een schorregebied was. Een gebied waar in de zomermaanden op de drooggevallen schorren enkele herders met hun schaapskudde rondtrokken.

In 837 was Zeeland onderdeel van het bezit van koning Lodewijk de Vrome (778-840), zoon van Karel de Grote (742-814). Zeeland werd al vanaf de zevende eeuw gerekend tot het *"koningsgoed"* van het Frankische rijk. Het schorregebied stond ter beschikking van de koning. In een algemeen geldende regel was vastgelegd dat woeste gronden (= ongecultiveerd) behoorden tot het bodemregaal. Tegenwoordig zouden we zeggen dat het tot de domeinen behoorde.

De eerste bewoning van Goes dateert vermoedelijk uit 976. Deze was gevestigd in het gebied dat nu gevormd wordt door de Goese Polder. Uit een oorkonde uit dat jaar wordt dit gebied gelokaliseerd in Walcheren en Borsele. Uit andere stukken volgt een omschrijving Schouwen en Beveland. Vermoedelijk werd de eigendom van het gebied, dat we nu kennen als de Goese Polder, betwist. In Beveland wordt het gebied gesitueerd *"Van de Zuider Zuidvliet tot Korte Goes en Kampen"*. De Zuider Zuidvliet was een kreek, die later bekend werd als het Schenge, het water dat gelegen was achter de huidige Oude Zeedijk. Met Kampen wordt het huidige Kamperland op Noord-Beveland bedoeld, dat toen al een bestaande nederzetting was. Ook met de naam Korte Goes (in de oorkonde staat Curtagosum) wordt een nederzetting bedoeld. In latere jaren is hieruit de plaatsnaam Goes ontstaan.

De eerste bewoners.

Van die eerste nederzetting in de Goese Polder, waar later de stad Goes zich in zuidelijke richting zou ontwikkelen, moeten we geen al te grote voorstelling hebben. Een stuk of vijf kleine huisjes met schaapskooien en veestallen vormden toen al een nederzetting. De nomadische leefwijze van deze schaapsherders hebben, behalve mest, niet veel sporen nagelaten. Toch weten we wel iets over de leefwijze en het landschap uit die tijd. Dat danken we aan het reisverslag van Ibrâhim b. Ya'qûb, een jood uit het Arabische Spanje (het huidige Noord-Afrika met o.a. Marokko), die in de tiende eeuw deze omgeving bezocht. Eigenlijk dus de eerste allochtoon in de Goese Polder. Hij schrijft dat de bewoners in hun onderhoud voorzien door kudden schapen te houden en de wolproductie. Verder schrijft hij dat het land boomloos is en dat de bewoners, ter vervanging van hout, een soort leem als brandstof gebruiken. In de winter staat het gebied onder water, maar in de zomer gaan de bewoners met hun schapen naar de weiden. Ze hakken dan met houwen de leem in de vorm van briketten, en leggen deze te drogen in de zon. Hier wordt het vroegere turfsteken bedoeld. Misschien is Goes ooit begonnen als een *"stroodorp"*, dat

waren nederzettingen van enkele hutten van palen en stro, waarin de dijkwerkers – soms met hun gezin – woonden, die werkten aan de inpoldering. Zeker weten doen we dit niet. Prof. Dekker gaat er van uit dat de eerste “stedelijke” bewoning mogelijk begonnen is op de plaats van Slot Ostende.

Stormvloeden.

Het gebied dat we nu kennen als de Goese Polder werd in 1014 en 1042 getroffen door zware stormen. Vooral de stormvloed van 1014 heeft Zeeland erg geteisterd, waarbij het water tussen Walcheren en de Bevelanden aanzienlijk werd verbreed. Na deze stormvloed werd begonnen met de eerste afdammingen om de nederzettingen te beschermen tegen het water. Ook bij Goes werd een dam gelegd in de kreek de Korte Goes. Na de stormvloed van 1134 werd het oude land van Zuid-Beveland voorzien van een ringdijk, waarbij de dammen aansloten op de dijkjes. Hoewel die eerste dijkjes heel laag waren moet het voor de toenmalige bewoners toch een hele klus geweest zijn om dit werk te verrichten. De kruiwagen was nog niet uitgevonden. Het grondverzet gebeurde met draagberries. Daarnaast moest ook een oplossing worden gezocht voor de afwatering. De Britse auteur/monnik Bartholomaeus Anglicus keek dan ook zijn ogen uit toen hij in 1240 de Zeeuwse eilanden bezocht en roemde de dijken.

De eerste bestuurders.

Het grote schorregebied behoorde tot het domein dat nog steeds Walcheren bleef heten en strekte zich uit tot ver in het binnenland, De kreken en de latere Bevelanden lagen in dit gebied. De naam Bevelanden is afgeleid van St. Bavo in Gent, de abdij die de eerste bestuurders waren in dit gebied. De schorren waren hoog gelegen en in de laagte werd land gevormd door de afzettingen van slib, dat aangevoerd werd via de kreken. In de achtste eeuw werd door koning Karel de Grote het schorregebied geschonken aan de Benediktijnerabdijen van Echternach en de Sint-Baafs van Gent. Na de invallen van de Noormannen in de negende eeuw raakte het schorregebied in verval en moesten de monniken van de abdij vluchten. Pas honderd jaar later, in de tiende eeuw, kreeg de abdij van Gent zijn Zeeuwse bezittingen weer terug van keizer Otto II (955-983). Een bevestiging hiervan ontving men pas van zijn opvolger Otto III (980-1002). Het zou het begin worden van de vorming van de stad Goes. De Goese Polder bleef echter nog steeds een schorregebied waar eb en vloed vrij spel hadden.

FdK

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van gegevens uit het gemeentearchief van de gemeente Goes en uit de geschiedkundige onderzoeken van Prof. Dr. C. Dekker onder de titels “Zuid-Beveland” en “Een schamele landstede”.

Koning Karel de Grote (742-814)